

Бескровная Н.В., соискатель,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

**ПОЭТИКА ЭМОТИВНОСТИ В ИСТРИЧЕСКОМ РОМАНЕ
И.БИЛЫКА «ПОХОРОНЫ БОГОВ»**

Статья посвящена анализу вербализаторов экспрессивно-эмотивного плана в историческом романе И.Билыка «Похороны богов»; определяется их роль в процессах воздействия художественного текста и другие аспекты имплицитной и эксплицитной реализаций категории эмотивности. Различаются уровни реализации текстовой эмотивности: эмотивный фон, эмотивная тональность, эмотивная окраска.

Ключевые слова: исторический роман, эмотивность, эмотивы, имплицитный, эксплицитный, метафора, воздействие, темный.

Bezkrivna N.V., competitor
Institute of Philology Taras Shevchenko National University of Kyiv

**POETRY OF EMOTIONAL IN THE HISTORICAL
NOVEL «GODS' FUNERAL» BY I.BILYK**

The article analyses the means of incorporation of expressive and emotional plan in the historical novel "Gods' Funeral" by I.Bilyk; it also aims at explaining their role in the author's intention to create an artistic image of the transition from the era of paganism to Christianity.

Keywords: historical novel, emotivity, expressiveness, implicit, explicit, metaphor.

УДК 821.161.2.09:82-92»192/199»

Бітківська Г.В., к. пед. н., доц.,
Київський університет імені Бориса Грінченка

**«ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ТЕКСТ» У ЛІТЕРАТУРНОМУ ЖУРНАЛІ:
ДО ПРОБЛЕМИ ІНТЕРМЕДІАЛЬНОСТІ**

У статті досліджується «шевченківський текст» у літературних журналах України в 1987-1992 роках в аспекті інтермедіальності. Публікації про життя і творчість Т.Г. Шевченка розглянуто як цілісний текст. Простежено види взаємодії вербальних і візуальних образів шевченківського тексту.

Ключові слова: *«шевченківський текст», літературний журнал, інтермедіальність, вербальний образ, візуальний образ.*

Поняття «шевченківський текст» літературознавці застосовують, за звичай, для позначення сукупного сприйняття творів Тараса Шевченка [4]. Водночас трапляється використання терміна і для називання праць про життя і творчість Кобзаря [1], коли, здебільшого, йдеться про різні публікації, об'єднані спільною темою. Вважаємо можливим використати термін «шевченківський текст» для позначення художніх і нехудожніх творів про Тараса Шевченка в літературних журналах. Журнальне поле надає змогу розглядати окремі твори в контексті концепції видання і сприймати масив текстів журналу як специфічну єдність. Саме так Олесь Омельчук оцінює матеріали «Літературно-наукового вісника» [13], Олександр Млечко – «Современных записок» [12], Тетяна Фрік – пушкінського «Современника» [24] та ін.

Літературні та літературно-художні журнали неодноразово тією чи іншою мірою ставали предметом дослідження таких науковців, як І. Бойко, Т. Гундорова, С. Квіт, О. Лагутенко, Н. Лошинська, К. Олійникова, С. Семенко, О. Хобта, Б. Черняков, Т. Шептицька та ін. Проте шевченкознавчі публікації в літературному журналі як цілісний текст не були предметом спеціального вивчення.

Розгляду шевченкіани в пресі Волині, Полісся, Холмщини, Підляшшя 1917-2000 років присвячена ґрунтовна стаття Ігоря Павлюка [16]. У дослідженні охоплено значний часовий період, велику кількість періодичних видань, що надає змогу автору переконливо простежити домінування тих чи інших тенденцій у масиві шевченкознавчих публікацій. Автор диференціює матеріали, пов'язані з ім'ям Тараса Шевченка, на три групи: творчість Тараса Шевченка, життєпис поета та ювілейні публікації [16, с. 39]. Така узагальнена класифікація доречна, коли йдеться про вивчення різних за профілем видань. Якщо ж ми зосередимося на виданнях одного профілю, як-от літературних чи літературно-художніх часописів, вона має відображати їхню специфіку. Мета нашої статті – дослідити особливості шевченківського тексту в літературних журналах України за 1987-1992 роки. Окреслений період приваблює увагу виразною тенденцією звільнення періодики від ідеологічної скутості, що мало б виявитися і в принципах творення шевченківського тексту в літературних журналах.

У процесі дослідження вивчено матеріали часописів «Київ», «Вітчизна», частково тижневика «Україна». Публікації доцільно згрупувати за дискурсами, традиційними для літературних часописів: художній (поезія, проза, образотворче мистецтво), публіцистичний і критичний.

Поетична шевченкіана має розмаїту тематику і форму. Шевченко є Про-

роком, уособленням високого покликання Поета, мірилом моральних чеснот, любові до України для Роберта Третьякова, Василя Швеця, Володимира Базилевського, Миколи Пшеничного, Наталки Поклад («Вітчизна». – 1989. – №3; далі: В. – Г.Б.). У більшості творів Шевченко постає як поет-мученик, вірний своєму покликанню. Степан Пушик стверджує, що саме терновий шлях робить Шевченка очільником нації: «Не був би там, де спека і мороз, / Де Косарал і де каспійська піна. / І був би в нас Тарасик-малорос, / А так явивсь Шевченко-українець» [там же].

Автори прагнуть продовжити діалог зі словом Шевченка, тому наповнюють його образи сучасним змістом, використовують шевченківські рядки в якості епіграфа. Зокрема Микола Вінграновський у диптиху «Шевченко» наповнює алегоричним сенсом концепти Сон і Син: «Той Сон – вітрило нації. Той Син – / Безсмертя нації на всі віки і всевіч...» [3, с. 3]. Крилаті слова «Золотого Тамерлана онучата голі...» стали епіграфом диптиха Михайла Каменюка «Пустеля», а «Борітеся – поборете...» – вірша Людмили Литвинчук «Вони ще є...» (В. – 1989. – №3).

Дмитро Павличко в поезії «Живі і мертві» апелює насамперед до вірша Тараса Шевченка «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє» (1845), проте інтертекстуальні зв'язки його твору цією ремінісценцією не вичерпуються. Семантика поезії Павличка значно розширюється внаслідок звучання в ній потужних претекстів, відомих у світовій культурі, а саме: біблійних мотивів («Вже не кричить він, а шебече, / Як змій над Єврою в гаю»), творів та ідей Макіавеллі («Сидить новий Макіавеллі...»), художнього світу «Кобзаря» («І не вкладеш в таємні звіти / Всю Кобзареву безбереж») [15, с. 3].

Висловлену в назві вірша «Живі і мертві» антитезу можна вважати композиційним стрижнем твору. Вона розгортається в подальшому протиставленні минулого й сучасного, сенсом якого є лицемір'я та дворушність влади, що виражається оксиморонами «вольний раб», «гадючий херувим», метафоричними образами маски, «двоязикового єзуїта», «таємного звіту». У вірші відчувається напруження соціально-політичної атмосфери кінця вісімдесятих років ХХ століття, проте, як відлуння, розпізнаються моделі диктатури часів Медічі, самодержавства Миколи I, від чого тиранія можновладних осіб набуває рис позачасової трагедії. Поет стверджує, що «новий Макіавеллі» лише прикривається турботою про долю народу, насправді ж хоче зберегти таке панування, як у минулому:

Високі справи каламарські,
Рум'яний лик, немов калач,
Але в душі – тривоги царські,
В душі – самодержавний плач [там же].

Це можливо, якщо викреслити з народної пам'яті Шевченкові рядки про те, як «правдою торгують / І господа зневажають», викреслити заклик «Волі! волі!», полум'яне «Схаменіться! будьте люди, / Бо лихо вам буде. / Розкуються незабаром / Заковані люде...» [27, с. 251]. Тому й спонукає «гладкий» можновладець: «Читайте “Наймичку” й “Тополно”, / Забудьте “Мертвим і живим”» [15, с. 3]. Ці прямі посилання на твори Шевченка поглиблюють семантику вірша Павличка, викликають бажання перечитати твори Кобзаря, зачерпнути в них мужності для сучасних перетворень. Водночас реалізація Шевченкового пророцтва в теперішньому дні надає змогу поетові висловити переконання в незворотності змін для «двоязикового єзуїта»:

Ти й сам хотів би бути в жертві,
Свою дволику скривши суть.
Та вже встають живі, і мертві,
І ненароджені встають [там же].

У березневому номері «Києва» за 1991 рік шевченківська тема звучить у вірші Петра Осадчука «Право на правду». Епіграфом до цієї поезії автор узяв рядки Т. Шевченка «...Учи неложними устами / сказати правду». Дещо плакатний громадянський пафос твору емоційно наснажується міфологізованою постаттю Шевченка: «Прожитий день триває в нас, / Триває в душах давній бій. / Нам в очі дивиться Тарас, / Питає: – Хто нащадок мій?» [14, с. 39]. «Тарасів дух» для нашого сучасника є уособленням правди і її незнищенності. Власне, як і за життя Кобзаря, його устами народ виборює собі «право на правду». У вірші можна виокремити такі актуальні міфологеми образу Шевченка, як душа, дух, бунт. Процес творення шевченківського міфу, на думку П. Осадчука, є запорукою розвитку України: «Поета бунтарський дух / Веде по дорозі крутій. / Коли торжествує рух, / Гине застій» [там же]. Як бачимо, усім процитованим поезіям притаманний високий громадянський пафос.

Водночас серед поетичних текстів виокремлюється не чисельна, але дуже помітна група творів, автори яких апелюють до автопортретів Шевченка, прочитуючи їх як багатозарові повідомлення. Це може бути самостійний твір, як вірш Анатолія Кичинського «Тарас Шевченко, “Автопортрет із свічкою”. 1845» (В. – 1989. – №3) або цикл, як «Шевченківські автопортрети» Романа Лубківського («Україна». – 1987. – №15). Дослідниця Людмила Тарнашинська цілком справедливо наголошує на концептуальному сприйнятті автопортретів, визначаючи при цьому і світоглядно-мистецькі тенденції епохи, і національні базові концепти [20, с. 107]. Погоджуємося з нею і в тому, що проблема потребує спеціального дослідження, зауважимо лише, що одним із аспектів його може бути інтермедіальне бачення зв'язків візуальних образів і вербальних.

Прикладом єднання вербального і візуального в полі літературного журналу є уривок з повісті Олександра Федорука «Корнило Устиянович» та репродукція картини К. Устияновича «Т. Шевченко на засланні». Ці твори є прикладами інших ліній художнього дискурсу в літературному журналі, а саме: прозової та лінії образотворчого мистецтва.

Корнило Устиянович (1839-1903) зображений як митець багатьох обдарувань – художник, поет, драматург, декламатор [23, с. 159]. На картині Устияновича бачимо Шевченка замисленим, з маленькою книжечкою в руках. Постаць поета зображена на тлі степових трав та приаральського очерету. Похмурий колорит картини передає жаху «поета-мученика», його тугу за свободою. Серед згущення темних фарб світлим променем виділяється книжечка, яка є уособленням того, що тільки в думці може поет вирватися з неволі.

У невеликому уривку з повісті Олександра Федорука можна виокремити кілька інтерпретаційних ліній: життя і творчість Тараса Шевченка, особиста доля Устияновича, австроугорська «цісарська» політика в Галичині як «жорстокий витончений колоніальний визиск маленького краю», символіка створеного полотна, етапи написання картини про Шевченка, особливості творення візуального образу, специфіка сприйняття світу художником – за допомогою лінії та кольору тощо. Поєднання художнього і мистецтвознавчого стилю надає повісті особливої переконливості.

Мистецтвознавець Олександр Федорук, зображуючи процес створення полотна Устияновича, вдається до прийому «зворотної перспективи». У повісті ми бачимо художника в момент завершення його роботи: «І ось картина “Т. Шевченко на засланні” готова, вже й висохли фарби, вже й стихився шум крові й спокійніше б’ється серце. Картина готова, але ніхто її не купить і не візьме на виставку» [23, с. 160]. Емоційний стан художника пригнічений, він відчуває свою спорідненість з українським поетом. Шевченко тяжко страждав від сваволі і гніту російської імперії, Устиянович – австрійської. Глибоке розчарування «цісарською демократією» виражено в тексті за допомогою цитування особистого листа Устияновича. Після розлогої цитати автор підсумовує: «Сумний цей лист, написаний у сумну годину художником за чотири роки до передчасної смерті» [там же]. Проте Федорук знаходить у листі й те, що допомагає будь-якому митцю пережити тяжкі періоди – «рисую, малюю, пишу». Мотив творчості є головним у творі про митця.

У цій повісті читач, маючи перед очима завершену картину – і візуально як репродукцію на сторінках журналу, і вербально в тексті, проходить разом із художником шлях від виникнення задуму, його виношування впродовж багатьох років, першого начерку, численних замальовок і роздумів про композицію, колористику і символіку картини. Автор показує, що своє бачення

образу поета художник шукає у його віршах: «...тепер намалювали апостола волі, противника рабства в далекому засланні, де “і небо невмите, і заспані хвилі, і понад берегом геть-геть, неначе п’яний, очерет без вітру гнеться...”», намалювали, бачиш, його, в хвилину гірких роздумів і туги за рідним краєм (“Я так її, я так люблю Мою Україну убогу”» [23, с. 161]. Іншим джерелом образного сприйняття героя картини, є малюнки Шевченка, у які вдвляється Устиянович. Твори поета-засланця виражають його душевний стан – від одноманітності, туги до примарної надії. Олександр Федорук реконструює плин думок художника: «Деся так би і намалювати: сидить поет, полинні дні один за одним просівають солону тугу за рідною землею, несуть тугу і відчай. Опускаються безсило руки. Але є надія – ота захаявна книга, він тримається за неї, як за освячений хліб» [там же].

У художній нарадив повісті майстерно вплетені оцінки й аналітичні судження мистецтвознавця О. Федорука, наприклад, про те, що саме Устиянович першим в Галичині, навіть на правому березі Дніпра взявся художньо відтворити образ Шевченка [23, с. 161]. Чи міркування про композицію картини: «Трикутником повісті визначив вісь композиції, витягнулися горизонталь піщаного краєвиду з перспективою Аралу на овиді й прямокутник небес безкінечних...» [23, с. 163]. Водночас аналітичні спостереження стосуються і емоційного звучання картини: «...пейзаж сам по собі, обезлюднений, і Шевченко теж один-однісінький, немає між ними близькості й розуміння, нема спілки. Трагічно переживає поет своє заслання, сприймаючи його як несправедливу кару, і це почуття вивершує емоційну інтонацію полотна. Постать Шевченка домінує над простором. Він сидить, займаючи край неба» [там же]. Процитований фрагмент обрамлений у тексті риторичними запитаннями, які створюють додаткові поля для поширення високої емоційної напруги екфразису.

Порівняння образу Шевченка, створеного Устияновичем, з «Мойсеєм» Буонаротті і метафоричне тлумачення поета як «апостола правди і свободи» породжує нові асоціації. Вони чисельно зростають внаслідок розкриття автором повісті семантики в картині живописних кодів – світла й тіні, тональності кольорів, пластики фігури, техніки мазків тощо.

Детальне розшифрування живописного коду картини К. Устияновича «Т. Шевченко на засланні» в повісті О. Федорука є прикладом інтермедіальних зв’язків живопису й літератури.

У літературних журналах окресленого періоду подано також два великі епічні твори – переклад роману польського письменника Єжи Єнджеєвича «Українські ночі, або Родовід генія» [6] та роман-есе Богдана Чайковського «Тарас Шевченко» [25]. Перший з названих текстів приваблює увагу вже тим, що він є перекладним, адже в досліджуваний період «Київ» дуже рід-

ко публікує переклади. Окрім того, Єнджеєвич виписує постать Кобзаря на тлі широких європейських (зокрема й українських) історичних і культурних подій протиімперського дискурсу, тому роман не міг бути опублікований в Україні за радянських часів. Історія нереалізованого перекладу роману у «Всесвіті», яку оповідає Д. Павличко («Київ». – 1988. – №10; далі: К. – Г.Б.), є свідченням впливу ідеології на літературний процес в Україні. Про це пише також Оксана Забужко в часописі «І»: «Ну хоча б про те, яким культурним шоком був свого часу для абсолютної більшості з них (шістдесятників. – Г.Б.) роман Є. Єнджеєвича “Nocy ukrain’skie, albo rodowód geniusza” (перекладений і оприлюднений в Україні щойно за “перестройки” у 1988-1989 рр.), котрий несподівано відкрив ту, опосередковану потужним польським контекстом ретроспективу бачення власної культури в особі її найбільшого генія – Шевченка, – про котру не могло бути й згадки в радянському освітньому каноні: там-бо вся українська спадщина, відповідно переполовинена й скупюрована, перебувала, як Йона в череві кита, в надрах особливого, всемогутнього й всюдисущого російського впливу, всихаючи з роками до якогось незрозумілого “обласного” рудимента великої російської культури: жодної згадки не те що про перейдену Шевченком і кирило-методіївцями літературу й ідеологічну школу польського романтизму, а навіть бодай би про Шевченкове володіння польською мовою в тогочасних підручниках з україністики відшукати годі!» [8] (збережено авторський правопис. – Г.Б.).

Єжи Єнджеєвич підкреслює антиімперську спрямованість образу Кобзаря: «Ідеї боротьби, мужньої дії, переборення занепаду в громадських і національних справах Шевченко утверджував усією своєю творчістю, всім життям» (К. – 1989. – №5 – С. 77). Польський письменник часто цитує поезію Шевченка, при чому додатковий художній ефект справляє те, що робить він це українською мовою. Крім того, детально зупиняється він і на живописних і графічних творах Тараса, зокрема розповідає по історію створення, значення і поширення альбому «Мальовнича Україна». Альбом задумувався поетом як художнє доповнення «Кобзаря» для «пробудження національної свідомості українців». Єнджеєвич наголошує на тому, що Шевченко намагався в картинах «показати найістотніші риси української національної мудрості: поетичне бачення смерті («Похорон молоді»), філософський гумор українця («Казка про солдата і смерть»), людяність звичаїв («Старости»), оригінальність громадських взаємин («Чумаки») і багатство культурних традицій («Перезва») (К. – 1989. – №2. – С. 80-81).

Водночас автор не зупиняється на дидактичному висновку, а тлумачить сюжет і семантику названих картин з точки зору інформації, вираженої вербально і візуально. Найдетальніше поданий офорт «Дари в Чигрині 1649

року». Екфразис офорту обрамлений історичними відомостями і інтерпретаційним судженням письменника, які однозначно відсилають читача до славної української минувшини. Єнджеєвич після опису офорту наводить знаменитий підпис Шевченка під ним: «Із Цареграда, із Варшави і Москви прибували послы єднати Богдана і український народ, уже великий і сильний. Султан, окрім великого скарбу, прислав Богданові червоний оксамитовий жупан на горностаєвому хутрі, одяг княжий – порфири, булаву і шаблю, одначе рада (опріч славного лицаря Богуна) присудила єднать царя московського» [там же]. Письменник пояснює прихований підтекст підпису, наголошуючи на втраченій волі: «Те, що він висловив у текстівці, мало нагадати землякам, що угода козацької старшини з царатом принесла селянству катастрофічне погіршення умов життя і що не всі козацькі ватажки підтримали цю угоду. Шевченко нагадував, що Україна була колись “вільна і сильна”» [там же].

Роман Б. Чайковського приваблює есеїстичним стилем, численними екфразисами картин Шевченка і, у контексті всього художнього дискурсу, виражає тенденцію стирання глянцею і штампів з постаті і творчості Т. Шевченка. Ця тенденція спостерігається в шевченкіані образотворчого мистецтва, яка вражає розмаїттям ідей, імен, жанрів, стилів: графіка В. Седляра (В. – 1985. – №5), М. Стратілата, В. Лопати [2; 10], скульптура І. Гончара [5], плакат та ескіз знищеного вітража для КНУ імені Т. Шевченка А. Горської (В. – 1991. – №1), плакат В. Єрка, плакати до 175-річного шевченківського ювілею М. Павлусенка (В. – 1989. – №8), репродукції живописних робіт О. Івахненка (В. – 1989. – №11), Д. Бідношого (В. – 1990. – №5), Р. Багаутдінова (К. – 1991. – №3), В. Гарбуза (В. – 1991. – №1), І. Пархоменка (В. – 1991. – №3), М. Глушенка (В. – 1991. – №9), О. Сльоти (В. – 1992. – №4) та багатьох інших.

У публіцистичному дискурсі матеріалів про Шевченка найвиразніше виявляється тенденція звільнення від ідеологічно заангажованої риторики: досить порівняти матеріали В. Шубравського [28] та О. Сидоренка [18].

У критичному дискурсі домінує інтерес до розширення географії «шевченківського тексту», що в аспекті інтермедіальності прочитується як міжкультурний діалог. Софія Майданська, розглядаючи музичну складову таланту Шевченка, проводить паралелі з творчістю Баха, Моцарта [11, с. 156-157]. Так виявляється і європейський контекст творчості Кобзаря, і застосування музичних засобів у поетичних творах. Узагальнюючи спостереження І. Франка, Ф. Колесси, С. Людкевича та ін., С. Майданська називає Шевченка «предтечею революційних переворотів у непорушній імперії поетичної форми, які відбувалися на початку ХХ століття в Європі» [11, с. 156]. Не застосовуючи термін «інтермедіальність», дослідниця визначає, однак, кілька видів музично-літературних кореляцій у творчості Шевченка. Зокрема, це

асоціації з конкретними музичними творами в повісті «Музикант» та листах Шевченка, зв'язок його поезики з народно-пісенною творчістю, а також наслідування в літературі конкретних музичних форм. Дослідниця визначає в поемі «Кавказ» елементи побудови сонатної форми, як-от: наявність кількох самостійних тем, «з побічною і заключною темами, з динамічною розробкою контрастних тем і узагальнюючою, синтезуючою кодою... Ми ніби чуємо яскраво оркестровану партитуру, де експресивне “tutti” оркестру змінюється надзвичайно тонкими і пластичними соло окремих інструментів» [11, с. 157].

Оксана Пахльовська пише про українсько-італійські зв'язки в контексті творчості Шевченка [17], а Олександр Кучерук нагадує про литовську сторінку в біографії поета [9].

Отже, «шевченківський текст» у літературних часописах складається з художніх, публіцистичних та критичних матеріалів. Особливістю «шевченківського тексту» є наявність у ньому інтермедіальних зв'язків, які визначаються різнобічним талантом Тараса Шевченка у сфері літератури, образотворчого мистецтва і музики. У художніх та критичних матеріалах виразно простежуються живописно-літературні та музично-літературні кореляції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Барабаш Ю. «Шевченківський текст» Івана Дзюби / Ю. Барабаш // Дивослово : Українська мова й література в навчальних закладах: Науково-методичний журнал. – 2008. – №3. – С. 45–50.
2. Бугаєнко І. Шевченківська серія (художника) Василя Лопати / І. Бугаєнко // Вітчизна. – 1989. – № 3. – С. 204–208.
3. Вінграновський М. Шевченко: диптих / М. Вінграновський // Київ. – 1988. – №1. – С. 3-4.
4. Гнатюк М. Шевченківський текст у рецепції Івана Сенченка / М. Гнатюк // Шевченкознавчі студії. – 2008. – Вип. 10. – С. 130–137.
5. Гончар І. Молодий Тарас Шевченко: скульптура // Київ. – 1988. – №5. – С. 168.
6. Єнджеєвич Єжи. Українські ночі, або Родовід генія / перекл. з польськ. В. Денисенко // Київ. – 1988. – №10-11; 1989. – №1-5.
7. Єрко В. Тарас: плакат // Вітчизна. – 1991. – №5. – С. 148.
8. Забужко О. Література польської опозиції у формуванні пострадянської української інтелігенції // І. – 1998. – №14: електронне джерело. – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n14texts/zabuzhko.htm>
9. Кучерук О. «У Вільні, городі преславнім» / О. Кучерук // Київ. – 1987. – №3. – С. 133-134.
10. Лопата В. «Більшого щастя не бажаю» / В. Лопата // Київ. – 1987. – №3. – С. 163-166.

11. Майданська С. Шевченко і музика / С. Майданська // Київ. – 1992. – №3. – С. 153-157.
12. Млечко А.В. Мифосимволическая структура художественного дискурса журнала «Современные записки» (1920-1940) : автореф. дис. д-ра филол. наук / Александр Владимирович Млечко. – Воронеж: Волгогр. гос. ун-т, 2009. – 40 с.
13. Омельчук О. Літературні ідеали українського вісниківства (1922–1939) : Монографія / Олеся Омельчук. – К. : Смолоскип, 2011. – 336 с.
14. Осадчук П. Право на правду / П. Осадчук // Київ. – 1991. – №3. – С. 39.
15. Павличко Д. Живі і мертві / Д. Павличко // Київ. – 1989. – №3. – С. 3.
16. Павлюк І. Шевченкіана у пресі Волині, Полісся, Холмщини, Підляшшя 1917-2000 років / Ігор Павлюк // Слово і час. – 2009. – №2. – С. 38-46.
17. Пахльовська О. Шевченко і Сіцилія / О. Пахльовська // Київ. – 1988. – №3. – С. 170-172.
18. Сидоренко О. Збиралися друзі... // Київ. – 1988. – №3. – С. 173-175.
19. Стратілат М. «Схаменіться! Будьте люде» : репродукція гравюри // Вітчизна. – 1991. – №5 – С. 1, обкл.
20. Тарнашинська Л. «Автопортрети Шевченка» Романа Лубківського: поліфонія Я-виявів (до проблеми теоретичного осмислення) / Л. Тарнашинська // Шевченкознавство: ретроспективи і перспективи. – Черкаси: Брама, 2007. – С. 106-117.
21. Терлецький Віктор. Нове ім'я з кола Кобзаря // Київ. – 1992. – №3. – С. 158-159.
22. Устиянович К. Т. Шевченко на засланні: репродукція // Київ. – 1991. – № 3. – С. 159.
23. Федорук О. Корнило Устиянович: уривок з повісті / О. Федорук // Київ. – 1991. – № 3. – С. 159-163.
24. Фрик Т.Б. Пушкинский журнал «Современник» как единый текст / Т.Б. Фрик // Сибирский филологический журнал. – 2008. – № 4.– С. 20–28.
25. Чайковський Б. Тарас Шевченко: роман-есе / Б. Чайковський // Вітчизна. – 1992. – №5-6. – С. 19-102; №7-8. – С. 12-109.
26. Шевченкіана Володимира Лупійчука // Київ. – 1988. – №3. – С. 176.
27. Шевченко Т.Г. І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє / редактор тому В.С. Бородін // Т.Г. Шевченко. Повне зібрання творів у 12-ти томах. Том перший. – К. : Наукова думка, 1989. – С. 250–255.
28. Шубравський Василь. Фальсифікатори його народності / В. Шубравський // Вітчизна. – 1987. – №3. – С. 148–156.

Стаття надійшла до редакції 21.04.2014

Битківська Г.В., к. пед. наук, доц.,
Київський університет імені Бориса Грінченка

**«ШЕВЧЕНКОВСКИЙ ТЕКСТ» В ЛИТЕРАТУРНОМ ЖУРНАЛЕ:
К ПРОБЛЕМЕ ИНТЕРМЕДИАЛЬНОСТИ**

В статье исследуется шевченковский текст в литературных журналах Украины в 1987-1992 годах в аспекте интермедиальности. Публикации о жизни и творчестве Т.Г. Шевченко рассмотрены как целостный текст. Определены виды взаимодействия вербальных и визуальных образов шевченковского текста.

Ключевые слова: шевченковский текст, литературный журнал, интермедиальность, вербальный образ, визуальный образ.

Bitkivska G. V., Ph.D., Associate Professor,
Kyiv University named by Boris Hrinchenko

**«SHEVCHENKO TEXT» IN LITERARY MAGAZINE:
TO THE PROBLEM OF INTERMEDIA**

The article deals with the features of Shevchenko's text in literary journals of Ukraine in 1987-1992. Publications devoted to Taras Shevchenko's life and works have been considered as a single text. The interaction of verbal and visual images in the creation of Shevchenko's text has been studied.

Keywords: shevchenko's text, literary journal, intermediality, verbal image, visual image.

УДК 82.133.1.Шмітт

Тетяна Бовсунівська, д.філол.н., проф.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

**ПОТРІЙНА САКРАЛЬНА СИМВОЛІЗАЦІЯ У РОМАНІ
«ЖІНКА В ДЗЕРКАЛІ» Е.-Е. ШМІТТА**

У статті йдеться про особливості сакралізації образу жінки в романі сучасного французького письменника Е.-Е. Шмітта, яка полягає у трикратному сюжетному та образному повторенні ідеї служіння, винятковості та